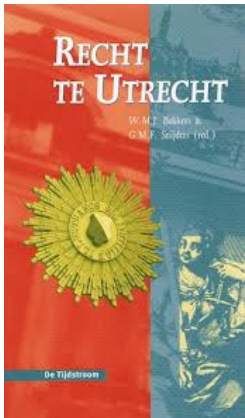

Recht te Utrecht - Ten slotte

Ter completering van deze bundel over het recht en de rechtspleging, volgen hierna enige cijfers die een globaal beeld geven van ontwikkelingen die de advocatuur heeft doorgemaakt. Behalve landelijke cijfers worden ook gegevens over het arrondissement Utrecht weergegeven, althans voor zover deze beschikbaar zijn. [Cijfers uit **1993**, red. RQ]

Voorts is een overzicht opgenomen van de presidenten van de rechtbank en de hoofdofficieren van justitie te Utrecht sedert 1838, gevolgd door een lijst van de dekens van de Orde van Advocaten te Utrecht sedert 1904.

De Nederlandse Orde van Advocaten (NovA) is opgericht op 1 oktober 1952. de orde is een publiekrechtelijk orgaan waarvan alle Nederlandse advocaten verplicht lid zijn (artikel 17 Advocatenwet). De Orde voorziet in een behoefte aan een gecentraliseerde organisatie van de balie met verordenende bevoegdheid. Tot 1952 heeft er een organisatie voor advocaten bestaan, de Nederlandse Advocaten-Vereeniging, waarvan het lidmaatschap niet verplicht was.

Met name de laatste twintig jaar is het aantal advocaten sterk toegenomen. Terwijl in 1970 nog slechts 2.063 advocaten ingeschreven stonden, bedroeg hun aantal per 1 januari 1994 al 7.595. De balie groeide gedurende deze jaren gemiddeld met 5%. Indien de groei in hetzelfde tempo doorzet verwacht het CBS dat het aantal advocaten in het jaar 2000 omstreeks 10.000 zal bedragen.

Aantal advocaten vanaf 1890

	Nederland	Utrecht
1890	679	1
1900	725	-
1920	877	-
1947	1509	125
1960	1851	132
1970	2063	125
1975	2580	192
1980	3726	297
1985	4975	426
1990	6381	565
1993	7595	683

1. Gegevens over het aantal in

Utrecht werkzame advocaten in de jaren 1890, 1900 en 1920 waren bij het CBS noch de NovA bekend.

In alle arrondissementen is het aantal advocaten sterk toegenomen, meer dan gemiddeld in de arrondissementen van de ressorten 's-Hertogenbosch en Amsterdam en in de arrondissementen Almelo, Zwolle, Assen en Rotterdam. In Leeuwarden, Assen en Almelo steeg het aantal advocaten tussen 1960 en 1991 van 6 naar ongeveer 18 per 100.000 inwoners. In de arrondissementen Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht zijn er meer dan 50 advocaten per 100.000 inwoners, in Amsterdam 138 en in Utrecht 58.

In 1903 werd in Nederland de eerste vrouw als advocaat ingeschreven. Dat het advocatenberoep ook daarna weinig toegankelijk bleef voor vrouwen, mag blijken uit het feit dat de balie omstreeks 1950 nog voor ruim 90% uit mannen bestond. Daar is pas de laatste dertig jaar verandering in gekomen. Thans bestaat circa 30% van de balie uit vrouwen (per januari 1994 stonden 2196 vrouwen als advocaat ingeschreven).

Deze ontwikkeling in de advocatuur komt overeen met de landelijke cijfers voor de gehele beroepsbevolking. Van alle werkzame personen was in 1960 slechts 22% vrouw, in 1991 39%. Het percentage vrouwen onder de hoog opgeleiden ligt echter aanzienlijk lager en laat een stijging zien van 9% in 1960 tot 27% in 1991.

De stijging van het aantal vrouwen is eveneens waarneembaar bij andere juridische beroepen zoals het notariaat en de rechterlijke macht. Hoewel het percentage vrouwen onder de notarissen per 1 januari 1992 nog slechts 2% bedroeg, is het percentage als kandidaat-notarissen werkzame vrouwen inmiddels gestegen tot 24%. Op 1 januari 1992 telde het notariaat als geheel 14% vrouwen. In de rechterlijke macht lag in 1990 het percentage vrouwen op 22%.

De laatste twintig jaar is het aantal afstuderenden van universiteiten en voortgezet hoger beroepsonderwijs 8.000. Gemiddeld studeren er jaarlijks 3.300 juristen af. Het aantal afgestudeerde juristen is sneller gegroeid dan het aantal advocaten. In 1947 vormde de advocatuur 20% van het totale bestand afgestudeerde juristen, terwijl dit percentage in 1991 lag op 12%. Van 1980 tot 1990 kwam ongeveer 15% van het aantal afgestudeerde juristen in de advocatuur terecht.

Uit cijfers van het CBS blijkt niet alleen dat de laatste dertig jaar het aantal

advocatenkantoren aanzienlijk is gestegen, maar ook dat kantoren groter worden. Begin jaren zeventig fuseerde een aantal van de grootste Nederlandse advocatenkantoren. Een groot deel daarvan fuseerde eind jaren tachtig opnieuw, waardoor er ongeveer twaalf megakantoren ontstonden. De meeste van deze kantoren zijn gevestigd in de Randstad. In het arrondissement Utrecht is één advocatenkantoor gevestigd dat meer dan zestig advocaten heeft, namelijk het kantoor van Derks Star Busmann.

Ondanks de toenemende schaalvergroting, ook wel megalawyering genoemd, wordt de balie nog steeds gekenmerkt door de vele kleine en middelgrote kantoren. Ongeveer 90% van de huidige kantoren telt minder dan zes advocaten. Daarvan bestaat nog steeds ongeveer de helft uit eenmanskantoren.

In 1960 was nog 67% van de kantoren eenmanskantoor, terwijl het grootste kantoor in Nederland op dat moment slechts twaalf advocaten telde. Het gemiddelde aantal advocaten per kantoor is tussen 1960 en 1993 verdubbeld van 1,7 tot 3,4.

Bij het online publiceren (2013) hebben we besloten vijf tabellen met sterk verouderde gegevens niet te plaatsen. Voor de geschiedenis van *Recht te Utrecht* zijn de volgende lijsten interessant.

Presidenten van de Arrondissementsrechtbank te Utrecht van 1838 tot heden

mr W.J. Ras	28-09-1838	13-05-1852
mr C.L. de Vos	13-03-1832	07-12-1858
hr mr J.C. de Jong van Beek en Donk	22-12-1858	03-04-1860
mr A.W. Wichers	24-06-1840	13-05-1878
mr H. Verkenen van Thamaat	30-03-1878	26-06-1885
mr P.A.R.A. baron van Itterveen	30-06-1885	03-04-1909
mr C.O. Segers	05-06-1886	16-07-1913
hr mr J.W.M. Bosch van Oud-Amelisweerd	20-07-1911	11-10-1927
mr S. Triemerberg	11-10-1927	09-12-1931
mr M.E. Harelaar	20-01-1932	26-10-1940
mr H.M. Fraai	20-12-1940	25-01-1943
mr G.J. Cassels	22-09-1943	23-03-1945
mr C. Veen	19-09-1945	begin 1957
mr J.J. Plagge	01-08-1957	15-01-1968
prof. mr V.J.A. van Dijk	17-01-1968	31-03-1983
mr C.L. baron van Hartstroom thoe Slooten	04-1983	14-12-1989
mr L. Schaman	29-12-1989	heden

(Hoofd)officiëren van Justitie te Utrecht van 1838 tot heden

mr J. van Hees van Berkel	24-09-1838	25-05-1840
mr C.L. de Vos	13-05-1840	13-03-1852
hr mr J.C. de Jong van Beek en Donk	06-06-1852	22-12-1858
mr J.W. Römer	09-06-1856	18-07-1857
mr A.W. Wichers	31-07-1857	24-04-1900
mr P.B. Bezzenra	30-05-1860	22-02-1866
mr S.J. van Geus	22-03-1866	
hr (benoemd)	01-05-1877	09-04-1902
mr G.Fb. graaf Schimmelpenninck	23-05-1902	12-03-1909
hr mr A. Calloen	02-04-1909	11-10-1928
mr J.L. Nijpgh	21-01-1928	05-03-1932
mr A.N. Fokus	02-05-1932	05-06-1944
mr G.C.B. van der Feen de Lille	07-06-1944	01-08-1952
mr F. Hillander	03-09-1952	19-04-1953
mr A.S. de Waaike Keizer	05-06-1953	14-06-1955
mr W.H. Overbeek	02-08-1955	01-04-1958
mr G.H.C. van Dijken	13-04-1958	01-10-1981
mr A. Hermel	01-01-1982	01-10-1989
mr R.B.M. Berger	21-12-1989	heden

Presidenten van de Arrondissementsrechtbank te Utrecht van 1838 tot heden & (Hoofd)officiëren van

Justitie te Utrecht van 1838 tot 1993

Dekens van de Utrechtse Orde van Advocaten van 1904 tot heden

mr L. van Lier	21-12-1904	16-12-1915
mr J.F.C. Claringbould	15-12-1915	19-12-1924
jr mr K.J. Schorer	19-12-1924	19-12-1933
mr R. van Woelderens	19-12-1933	19-12-1945
mr J.W. Fberinga	19-12-1945	18-12-1946
mr B.R. Wesseling	18-12-1946	30-11-1952
mr H.W. de Vink	30-10-1952	26-10-1959
mr M.J. de Geus	28-10-1959	13-03-1963
mr W.L.G. Vermeulen	22-05-1963	12-02-1969
mr J.A. Star Busmann	12-02-1969	29-01-1971
jr mr J.C. Schorer	29-01-1971	01-11-1975
mr J.E.B. van Julsingha	01-11-1975	01-11-1977
mr J.P. Wijn	01-11-1977	01-11-1981
mr L.H.A.J.M. Quant	01-11-1981	01-11-1985
mr W.M.J. Bekkers	01-11-1985	01-11-1990
mr M.P.M. Steenberghe	01-11-1990	01-11-1993
mr H.S. Wiarda	01-11-1993	heden

Dekens van de Utrechtse Orde van Advocaten van 1904 tot 1993

Bronnen

- Gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Jaarverslagen van de Nederlandse Orde van Advocaten.
- Drs. J.G.C. Kester en drs. F.W.M. Huls 1992, 'Veertig jaar Advocatuur: veranderingen in de beroepsgroep, de bedrijfstak en de dienstverlening 1952-1992', In: Kwartaalbericht rechtsbescherming en veiligheid (CBS), jaargang 5 1992-3.
- C.J. Denneman, De Arrondissementsrechtbank te Utrecht, In beperkte oplage uitgegeven in 1983 b.g.v. het afscheid van prof.mr. V.J.A. van Dijk.

Personalia - 1993

Mr. W.M.J. Bekkers (1944) studeerde Nederlands recht aan de Katholieke Universiteit Nijmegen en is thans advocaat te Utrecht bij Wijn & Stael.

Dr. P.D. 't Hart (1933) studeerde geschiedenis in Utrecht. Hij werkte als docent geschiedenis bij het middelbaar onderwijs, vervolgens als docent economische en sociale geschiedenis bij de vakgroep Geschiedenis van de Universiteit Utrecht, promoveerde in 1983, schreef een aantal publicaties - vooral over de stad Utrecht in de vorige eeuw - en is thans verbonden aan het Universiteitsmuseum.

Mr. F.M.J. Hermans (1935) studeerde notarieel recht aan de Universiteit van Amsterdam. Hij was van 1960 tot 1976 kandidaat-notaris te Utrecht en van 1966 tot 1976 wetenschappelijk (hoofd)medewerker aan de Universiteit Utrecht. Vanaf

1976 is hij notaris te Utrecht, kantoor Hermans & Schuttevaer.

Mr. A. Herstel (1935) studeerde Nederlands recht aan de Vrije Universiteit van Amsterdam. Hij was hoofdofficier van justitie te Utrecht en Rotterdam en is thans voorzitter van de NCRV en lid van het NOS-bestuur, rechter-plaatsvervanger te Utrecht en Rotterdam.

Dr. A. van Hulzen (1905) studeerde geschiedenis aan de Universiteit Utrecht en promoveerde in 1932 op Utrecht in 1566 en 1567. Hij werkte als docent aan de Rijkskweekschool (pedagogische academie) en aan het Gemeentelijk Avondlyceum te Utrecht. Hij schreef een aantal publicaties over Utrecht. Recent is verschenen Utrecht, een beknopte geschiedenis van de oude bisschopsstad, en in voorbereiding zijn De grote Geus en het falende Driemanschapen een boekje over Tuindorp.

Mr.drs. E.G. Krepel (1963) studeerde Nederlands recht en Engelse taal en letterkunde aan de Universiteit Utrecht en is thans advocaat te Utrecht bij Wijn & Stael.

F.J.C. Rombach (1919) studeerde M.O. economie, statistiek en geschiedenis. Hij werkte bij de Nederlandse Spoorwegen en is thans gepensioneerd. Als heemkundig en genealogisch onderzoeker publiceert hij regelmatig lokaalhistorische artikelen.

Drs. G.A. Rombach (1953) studeerde economische en sociale geschiedenis aan de Universiteit Utrecht. Als AIO verrichtte hij promotieonderzoek naar de invloed van geschreven en ongeschreven regels op het gedrag van dorpingen in de Meierij van Den Bosch in de periode 1770-1900. Thans is hij werkzaam bij Gemeentewaterleidingen Amsterdam als financieel-beleidsmedewerker.

Drs. J.H. Scheffer (1948) studeerde geneeskunde aan de Universiteit Utrecht, waarna hij zich aldaar specialiseerde tot zenuwarts en psychoanalyticus. Hij is als directielid en rapporteur pro justitie werkzaam in de psychiatrische Observatiekliniek het Pieter Baan Centrum en tevens in de eigen praktijk. De stad Utrecht en haar historie heeft zijn bijzondere belangstelling.

Prof.mr. G.M.F. Snijders (1955) studeerde Nederlands recht aan de Universiteit Utrecht. Hij was als docent verbonden aan onder andere de vakgroep Agrarisch recht van de Landbouwniversiteit te Wageningen. In 1987 promoveerde hij op een proefschrift getiteld Productveiligheid en aansprakelijkheid. Thans is hij advocaat te Utrecht bij Wijn & Stael en bijzonder hoogleraar Agrarisch recht aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Katholieke Universiteit Nijmegen.

Drs. M.W.M. Vos-van Gortel (1931) legde het doctoraalexamen geneeskunde af aan de Universiteit van Amsterdam en was van 1981 tot 1992 burgemeester van

Utrecht. Thans is zij lid van de Raad van State.